

Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach

Antonina Konopelska
Wszystko, co mam(y)

streszczenie

Promotor: prof. dr hab. Ewa Zawadzka

Promotor pomocnicza: dr hab. Judyta Bernaś, prof. ASP

Katowice 2021

wszystko, co mam(y)

1.1 „Występowanie u tej samej osoby co najmniej dwóch różniących się, czasem kontrastowych, względnie zintegrowanych osobowości przejmujących okresowo i naprzemiennie kontrolę nad zachowaniem danej osoby; świadomość każdej osobowości zachowuje odrębność, a przełączenie z jednej na drugą następuje raptownie, czasem bezpośrednio lub poprzez mniej charakterystyczną, zwykłą osobowość; liczba osobowości opisywanych u jednej osoby jest różna, w większości przypadków nie przekracza dziesięciu”¹.

Podjęte przeze mnie w pracy doktorskiej zagadnienie ma złożony charakter i delikatną naturę. Impulsem do rozpoczęcia działań badawczych i twórczych stało się moje zainteresowanie problemem zaburzenia dysocjacyjnego tożsamości¹, DID [di.aidi:] – ang. *dissociative identity disorder*, niegdyś zwanego „rozdwojeniem jaźni”, „osobowością mnogą”. Wielotygodniowe zgłębianie tego tematu spowodowało, że postanowiłam, na podstawie technik, które żyjące z DID osoby stosują do funkcjonowania w sposób uporządkowany i pożądany przez społeczeństwo, dokonać swoistej *autoinventaryzacji*. Oprócz zaimplementowania do swojej praktyki wspomnianych technik zamierzałam też wykorzystać metody pogłębiające samoświadomość, a nawet podjąć działania o charakterze quasi-pustelniczym. Rzeczywistość pandemii: odosobnienia, wyciszenia, wejścia głębiej w świat wirtualny, ale także w swój świat wewnętrzny, spowodowała, że mój proces przyspieszył. Zrozumienie i głębsze poznanie zagadnienia, które stanowiło punkt wyjścia do autorefleksji i pracy z formą, stało się dla mnie i drogą, i celem. Poruszając się w przestrzeni audiowizualnej, chciałam zwrócić uwagę odbiorcy na problem zaburzenia dysocjacyjnego tożsamości, pośredniczyć w ukazaniu kawałka świata osoby, która żyje z DID i przede wszystkim sama poznać ten świat jak najlepiej.

¹Hasło: *Zaburzenia dysocjacyjne*, w: Encyklopedia PWN, <https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/ZABURZENIE%20DYSOCJACYJNE%20osobowo%C5%9Bci.html> (dostęp 15.07.2021).

1.2 System – określenie osoby żyjącej z DID; wszystkie jej tożsamości.

Działania opierające się na kontakcie z drugim człowiekiem to ważny element mojej praktyki artystycznej. Lenę, bohaterkę mojej pracy doktorskiej, poznałam w Internecie. Osób ze zdiagnozowanym zaburzeniem dysocjacyjnym tożsamości i chętnych do wzięcia udziału w projekcie szukałam różnymi sposobami, między innymi zostawiwszy wiadomość z informacjami o planowanych działaniach na Facebooku, w zamkniętej grupie dotyczącej DID, dzięki pośredniczeniu administratorki tej grupy. Tak nawiązałyśmy kontakt. Lenę i jej System^{1,2} prezentuję szerzej w rozdziałach: *Lena System* oraz *Proces : Metoda : Forma* w części opisowej mojej pracy doktorskiej.

Od pierwszego internetowego kontaktu do zrealizowania rozbudowanego projektu minęły miesiące. Proces, motywacje, budowanie formy i budowanie relacji z bohaterką-bohaterami mojego projektu opisuję w siedmiu rozdziałach części teoretycznej mojej pracy doktorskiej.

Wynikiem twórczych działań, oprócz ich wpływu na rzeczywistość, o czym również piszę w mojej pracy, było powstanie audiowizualnego projektu składającego się z dwudziestu obrazów cyfrowych oraz dokumentalnego video.

W części opisowej odwołuję się również do poprzedzających *Wszystko, co mam(y)* realizacji, w których poruszałam temat tożsamości, a których charakter plastyczny koresponduje z formą pracy doktorskiej; proces tworzenia jej ukazany zostaje więc w szerszym kontekście badawczym. Jedną z przywołanych realizacji jest cykl przekształconych graficznie fotograficznych portretów *The Wax of Poland*.

Pracę nad *Wszystkim, co mam(y)* rozpoczęłam od zebrania i stworzenia materiału dokumentalnego. Moja relacja z bohaterką projektu ewoluowała, co pozwalało mi na coraz głębsze wchodzenie w rzeczywistość Systemu osoby żyjącej z DID, poznawanie tego zagadnienia *od środka* i budowanie scenariusza dalszych działań.

Projekt miał charakter procesualny. Rozpoczęłyśmy od pracy z aktorką Anną Próchniak, Anią, która z pomocą charakteryzacji, emocji i warsztatu aktorskiego wcielała się w osoby z Systemu Leny. Budowałyśmy personę w czasie rzeczywistym, przed moim obiektywem i w obecności

1.3 Alter (nie alter ego) –
tożsamość, osoba
w Systemie żyjących
z DID.

4

Leny. Dzięki temu doświadczeniu bohaterka mojego projektu pozwoliła sobie i nam sięgnąć głębiej i podczas kolejnych spotkań to ona-oni urzeczywistniali altery^{1,3} z pomocą podobnych: wizualnych i niewerbalnych środków. Artystycznym wynikiem działań jest cykl obrazów cyfrowych. Podobnie jak w *The Wax of Poland* tak i tutaj kluczowym sposobem znalezienia ostatecznej formy była graficzna personifikacja, jednak pewne elementy charakteryzacji w przypadku każdej z osób chciałam (a niektóre musiałam) przygotować jeszcze przed zrobieniem zdjęcia. Ważnym elementem mojej pracy jest też dokumentalne video, zawierające między innymi przygotowania do zdjęć, podczas których widać przełączanie się osób w Systemie. Znajdują się w nim także wypowiedzi Anny Próchniak, aktorki wcielającej się w altery z Systemu Leny podczas pierwszej sesji zdjęciowej oraz samej Leny.

System wizualizacji *w-obrazów* werbalizowanych przez Lenę, który wypracowałyśmy najpierw reżysersko-aktorsko z Anią, zmienił swój protokół. Poszukując ostatecznej postaci kreowanego portretu, konsultowałam z Leną szczegóły fizjonomii kolejnych osób z Systemu. To były wyraziste charaktery, inspirujące do działania z formą. Po wielu tygodniach pracy obrazy zyskały ostateczny kształt.

Proces wizualizacji Systemu Leny stanowił dla mnie duże wyzwanie, przede wszystkim ze względu na delikatny i skomplikowany charakter DID, zaburzenia, z którym żyje bohaterka mojego projektu. Było to doświadczenie wzmacniające i rozwijające. Ponad satysfakcją płynącą z tworzenia formy postawiłam tym razem eksplorowanie punktów styku sztuki z życiem. Wpływu sztuki na rzeczywistość. Przed obiektywem mojego aparatu pojawiały się te opowiedziane przez Lenę, a zagrane przez Anię, a dzięki temu uzewnętrznione później przez samą Lenę osoby żyjące w jej Systemie. Graficzna personifikacja stanowiła dopełnienie, dała im wolność i imię. W Systemie pojawił się entuzjazm. Byłam – w jakimś sensie – przez chwilę jego częścią.

30.09.21r.